

PARTIZANSKA KNJIGA

Edicija
Tekstopolis
Knjiga 14

PARTIZANSKA KNJIGA

© Miloš K. Ilić

© Partizanska knjiga, za ovo izdanje, 2017.

Ova knjiga objavljena je uz pomoć sredstava dobijenih na konkursu Pokrajinskog sekretarijata za kulturu i informisanje.

**POKRAINSKI SEKRETARIJAT ZA
KULTURU I JAVNO INFORMISANJE**

Urednici
Srđan Srđić
Vladimir Arsenić

Miloš K. Ilić

Umorni kao psi

Kikinda, 2017.

Jeleni i Vuletu

CRIA CUERVOS

Jutro je i magla svuda po keju, pa Ivan nije ni siguran da li je to Milorad, a ne neko drugi, sličnih crta lica.

„Mišo.“

Mladić na biciklu se obazre, zakoči, pa nastavi da pedala k blagom spustu kojim se dolazi do obale.

Ivan se osmeli, pa glasnije vikne rođakov nadimak – Mišo! – a biciklista skroz ukoči, okrenu se ka Ivanu i, učini mu se, začkilji k njemu. Ivan maše, a Milorad polako diže ruku i otpozdravlja, nesiguran u to kome se tačno javlja. Ivan mu se primiče sve više i više, skoro da pocupkuje k njemu, pa Milorad najzad shvati ko se to odvaja od jutarnje magle, osmehne se, osloni bicikl o nožicu, priđe Ivanu i pruža mu ruku, koju Ivan prihvata, ali ga i grli, te ostaju slepljeni jedan uz drugog, osećaju bila; Ivan miriše Miloradov dezodorans, a Milorad shvata da je Ivan pio.

„Otkud ti?“

„Idem u selo. Da vakcinišem svinje.“

Ivanu odgovor istera smeh iz grla, a Milorad se osmehne, slegne, valjda, ramenima, pa potapše Ivana po ramenu.

„A ti? Nije ti hladno?“

Ivan tek tad obrati pažnju da je u majici kratkih rukava i kariranom šortsu, kako zebe i da mu se rosa nahvatala po maljama na podlakticama i listovima, a da su mu platnene patike sasvim mokre od gaženja po dubokoj travi.

„Da znaš da jeste.“

Milorad već vadi beli mantil iz torbe koju nosi na leđima. Ivan uzima uniformu i zagleda je, pa pogleda u Milorada i opet se nasmeje.

„Pa šta da radim s ovim?“

„To je sve što imam. Nećeš kući?“

Ivan se obazre. Svuda oko njih izmaglica, a negde u daljini lavež. Reka je mirna, kao da stoji i postaje sve zelenija.

„Neću. Ne ide mi se.“

„Ajde sa mnom do sela. Bićeš mi pomoćnik.“

„Šegrt, a?“

„Neću da te bijem ako usereš.“

Obojica se kratko smeju, a Ivan već navlači veterinarski mantil, zakopčava ga i stresa se od hladnoće i brboće usnama.

„Jebote, nisam ni skontao da mi je hladno.“

Milorad prilazi biciklu, sklanja nožicu i namešta ranac tako da mu stoji preko grudi, seda na sic, pa pokaže glavom k pak-tregeru iznad zadnje gume.

„Stavi noge na šrafove. Tu, na zadnjem točku. Tako. Pazi da ne padneš. I nemoj da kočiš petama. Nemam para za nove žbice. Pa drži se za mene!“

I još nekoliko uputstava u vezi s tim kako će se što udobnije i sigurnije voziti, pa onda krene kejom.

Voze se u tišini i seku izmaglicu koja je sve ređa i – što se više povlači – sve više otkriva predmete i ljude u sebi: stari mlin, brodogradilište i nadvožnjak, čamce privezane uz drugu obalu, pecaroše, krošnje i na kraju nasip, iz kojeg divlje životinje bojažljivo pogledaju ka gradu i ljudima.

Ubrzo su na asfaltu i kraj njih tutnje kamioni stranih tablica, automobili, ljudi koji dolaze na posao iz drugih gradova ili iz Nedođina idu u okolna mesta, kola hitne pomoći, kljuse upregnuto u taljige, sportski biciklista.

Milorad, najednom, jako zapedala i to zamalo izbacila Ivana iz ravnoteže i stropošta ih pod saobraćaj; međutim, ubrzaju, ostaju na obe gume i približavaju se biciklisti u šarenom kombinezonu s kacigom na glavi. Biciklista ih primeti u malom retrovizoru, okrene se i nasmeši do zuba – oči mu ne vide od tamnih naočara – pa im pokaže palac i stisnutu pesnicu, te ubrza i lako im izmakne, gubeći se na horizontu.

Kako su sišli s glavnog puta i dokopali se uskog drumca punog kolotruga, tako se sasvim razdanjuje. Oko njih drvoredi nepoznatog soja, a iza stabala ravnica. Negde iz tih polja izvire tri valjka betonskih silosa, dve-tri zgrade i vodotoranj. Onda se drveće gubi, polja oko njih zamenjuju majušne sise brda i oni uskoro nailaze na sveže asfaltirani deo, kao i na table

koje najavljuju naseljeno mesto, smanjenje brzine i oprez zbog škole.

Milorad staje kraj kućice s dva prozora koji gledaju na ulicu. U jednom od prozora, nalakćena na jastučić, trepće bakica zavijena u crni džemper i smeđu maramu. Milorad joj mahne, ona mu otpozdravi i nestane u unutrašnjosti udžerice. Milorad otvori kapidžik i uđe u bakino dvorište, osloni bicikl na zid i priđe babi koja stoji na stepeničicama što vode u kuću.

„Dobar dan.“

I ostala pozdravljanja i upoznavanja Ivana s Justinom i Justine s Ivanom, pa sedanje za mali, drveni sto i srkutanje gorke, turske kafe, ispod krošnje razgranate trešnje.

„Šta si ti već došao?“

„Zvali me Šebešćeni. A možda će trebati još nekom.“

Justina klima izboranim licem, vuče ga po prostoru poput klatna, sklapa kapke i mljacka usnama koje kriju samo crvene desni.

„Nema. Pa kome može da treba? Ko danas ima?“

I sve u tom smislu i smeru u kojem se uvek započinju i završavaju razgovori sa starima: red meteorologije, red smrti i red stradanja.

Ivan sve vreme ćuti, ne zna šta bi da kaže, a i nije raspoložen – alkohol je ispario, kafa mu nagriza želudac, gladan je. Kad Milorad ustane i pozdravi se sa starom, lakne mu. Rukuje se i on s babom, uzima tri volovska srca što mu

tutnu u ruku, zahvaljuje joj, pridržava Miloradu vratnicu, dok istera bicikl na ulicu, još jednom pozdravlja, pa odlazi.

Idu niz, kako se Ivanu čini, jedinu ulicu u selu, praznu i osunčanu. Ivan nudi paradajz Miloradu, ali ovaj odmahne rukom i gura bicikl dalje, sporo koračajući. Do kraja ulice proždire sva tri ploda, briše mokre usne i bradu nadlanicama i šmrcka od nazeba koji je pokupio u praskozorje kraj Mirice.

„Koje je ovo selo?“

„Gršgrpci.“

Milorad gura bicikl do kraja ulice, naslanja ga na ogromnu kapiju, pokuša da otvori vratanca unutar kapije, ali pošto su zaključana, priđe otvoru za poštu, nasloni čelo na staro drvo vratnice i prodere se kroz rupu.

„Ima li koga?!“

Ivanu je sve ovo zabavno, pa se smeška, dok gleda Milorada, koji je vrlo ozbiljan, stoji uspravno i zuri u vrata kao da će iz njih izaći zmaj.

Kapija se uskoro zatrese, čuje se nerazumljiva psovka i vratanca se uz još malo drhtanja otvore k dvorištu. U njima stoji niski čovek, u šortsu, go do pasa, star, ali dobro razvijen od rada. Zborano lice mu se osveži osmejkom. Kad vidi Milorada, pruži mu ruku i, pošto se rukuju, pomakne se unutra.

„Ovo je Ivan, moj brat od tetke i pomoćnik za danas.“

„Dobar dan.“

„Lajoš.“

Izgovara čovek umesto pozdrava.

Dvorište je prostrano i završava se njivom koja ide u beskraj, sve do ogromnih dalekovoda. Velika kuća i uz nju ambar, kao i još dve-tri šupe, skladišta ili čega već. Oko njihovih nogu uvija se mali seldžuk, vrti repom i šapicama grebe listove nogu na koje naskače ne bi li ga mazili.

Lajoš ih vodi do plastičnog stola oko kojeg su četiri plastične stolice, sedaju i nudi ih pićem.

„Neka. Popili smo kafu kod baba Tinke.“

„Hoćete rakiju?“

„Ako je domaća.“

Ivan je brz, a po Miloradovom pogledu shvata da nije trebalo da prihvati.

Lajoš odlazi u kuću i ubrzo se vraća s tri čokanjčića i jednom bocom, dopola praznom.

„Dunja. Može?“

„Naravno.“

„Hvala.“

Sipa, kucnu se i piju. Hvale rakiju, jer je tako red, premda Milorad ne podnosi žestinu, a Ivanu je toliko loše legla preko paradajza i mamurluka da ni ne zna kojeg li je ukusa.

„Hoćete još?“

Lajoš već diže flašu i naginje je nad Ivanov čokanjčić, ali mladići se bune i vrte glavama.

„Ne, ne, hvala.“

„Trebalo i da se radi.“

Lajoš odlaže bocu, pogladi nos kažiprstom i palcem, klimne glavom. Sede ćutke, Milorad i Lajoš se gledaju i Ivanu nije jasno šta se događa ili šta treba da se desi. Najednom, Lajoš ga iznenadi pitanjem.

„Kako si ti, Mišo? Kako živiš?“

„Kako mora. Kako ste vi?“

„Eh, kako.“

Lajoš spušta pogled, oslanja se rukama na kolena i vrti glavom.

„Vilma kako je?“

„Još je tamo.“

„A kako joj je?“

„Isto. Nema pomaka.“

Milorad potapše Lajoša po ramenu, a ovaj dignu glavu, nasmeši se i namigne Miloradu.

„Samo da si ti meni dobro.“

Spusti ruku na njegovo koleno i ostanu tako u čudnoj kompoziciji isprepletanih udova i spojenih pogleda. Ivan ne shvata šta se dešava, ali zna da ništa ne sme da naruši ovaj trenutak, čak i pas to zna i smiruje se, odlazeći u hladovinu da drema.

Odnekud se pojavljuje omanje jato kokošaka, hodaju kao jedna i kolače oči k ljudima, pa se i one zaustavljaju u vremenu koje je taj trenutak između Milorada i Lajoša.

„Svinje.“

„Da, zato si došao.“

Najednom, kao da ništa nije bilo. Milorad i Lajoš ustaju i kreću iza ambara, a Ivan je previše zatečen da išta uradi, previše ufalčovan u beli mantil. Milorad se okrene k njemu i pokaže rukom da ih prati, a Ivan tek na to poskoči i docupka do njih.

Svinjac je mali i sklepan od posivelih dasaka, a tri svinje zarobljene u njegovom prostoru mirno se pomeraju levo-desno, prebiraju po hranilici ili grokću u prazno. Lajoš ih doziva, teпа im i naziva svaku po imenu – Ana, Lea, Ika – pa ih tapše po prljavim telima i mazi im glave. Dve svinje imaju po markicu na ušima, a jedna je bez nje.

Lajoš tapše svinje, pa polazi nazad k dvorištu. Ivan i Milorad ga prate, a kokoške koje su ih uhodile se uzbune, kokodaknu petšest puta, pa se razbeže po dvorištu i zaključaju po prašini.

Milorad polazi ka kapiji, a Lajoš zastaje kod stola i poziva.

„Ostanite na doručku.“

„Neka. Moramo da idemo dalje.“

Lajoš trepće i krivi usne, klima glavom i mrmrlja. Dođe i on do kapije, rukuje se s mladićima i poželi im srećan put, pa zatvori vrata za njima.

Ivan i Milorad ćutke hodaju kroz selo, nazad do asfaltiranog puta. Sunce blešti s neba i Ivan skida mantil, nudi ga Miloradu, a ovaj ga, odsutan, zgužva i gura u torbu tako da mu viri jedan rukav.

Najzad, Ivan skupi hrabrosti da upita.

„I? Šta se dešava između vas dvojice?“

Milorad pogleda u Ivana, a Ivanu se učini kao da ga Milorad sad prvi put vidi, kao da je tek sad shvatio kako je on sve vreme s njim.

Milorad nastavi da gura bicikl i gleda ispred sebe, a Ivan ućuti i prihvati to kao odgovor. Dotali su do puta i seli na bicikl. Miša zapedala i krenu po drumu, nazad za Nedodin, jedva uspostavljaajući ravnotežu.

Voze se desetak minuta, pa Milorad iznenada počinje da priča. Ivan ga ne čuje najbolje, pa se pribije uz njega tako da nasloni glavu na Miloradovo rame i piljeći u put sluša šta mu ovaj govori.

„Bio sam veren s Lajoševom ćerkom, Anom. Dugo nikome nismo rekli za to. Da ne ispadne da smo ishitreni. Jednog dana nisam više mogao da izdržim. Uhvatio sam Anu, poljubio je i rekao da smo se verili. Keva se razbesnela. Urlala je kako to ne dolazi u obzir. Kako ne smem da se oženim Anom. Mislio sam da će da se smiri. Da će ćale da popriča s njom. I on je bio na njenoj strani. Izgovarali su se raznim glupostima, ali ja sam znao šta je. Ana je takođe znala. Pretili su da će da me se odreknu. Spavao sam van kuće nekoliko dana i na kraju sam se predao. Jebiga. Pitao sam Anu da odložimo sve. Nikad je nisam video takvu. Ne mogu da se setim koliko je prošlo. Barem pola sata je bila u tom transu, ne znam kako to da nazovem. A kad se trgnula, rekla je da moram

da idem. Rano ujutru, pozvao me je Lajoš. Ana je tu noć rekla da ide kod mene i otišla. Svi su mislili da je stvarno bila kod mene. U stvari, odšetala se do ambara. Nije bilo pisma niti išta. Razumeš?“

Milorad priča još o Aninoj mami Vilmi, o Lajošu koji se bolje držao i o tome da ga redovno posećuje, ali Ivan ga ne čuje više. Odmakne se od brata i sve do Nedođina ćutke pilji u njegov potiljak i dva klempava uha.